

дослідження, до зниження фізичних якостей та негативного впливу на функціональний стан органів кровообігу і ЦНС. Це потребує відновлення занять з фізичного виховання та систематичного використання нових здоров'язберігаючих технологій.

2. Отримані результати дослідження показали, що нераціональний режим праці та відпочинку, гіпокінезія та аналіз захворювань органів кровообігу вказують на необхідність систематичного використання фізкультурно-оздоровчих технологій в режимі праці та відпочинку науково-педагогічних працівників.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. Надалі буде вивчатися вплив фізкультурно-оздоровчих та рекреаційно-профілактичних заходів на функціональний стан організму студента та людей розумової праці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акімова Н. А. Из опыта применения аутогенной тренировки у людей умственного труда / Н. А. Акімова // Проблемы умственного труда: сб. науч. тр. – Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1977. – Вып. 4. – С. 144–151.

2. Віровський Л. П. Фізична активність студентів вищих навчальних закладів як засіб подолання екзаменаційних стресів / Л. П. Віровський // Фізичне виховання і спортивне вдосконалення студентів: сучасні інноваційні технології: [наук. монографія за матер. Міжнар. наук. симпоз. : Одеса, 23–25 вер. 2009 р.] / за заг. ред. Р. Т. Раєвського. – Одеса : Наука і техніка, 2008. – С. 105–109.

3. Сеймук А. А. Помоги себе сам. Заповеди для здоровья и души / А. А. Сеймук. – Дніпропетровськ : РІА Дніпро-VAL, 2012. – 255 с.

4. Сеймук А. А. Психічна регуляція та фізичні вправи в процесі напруженої розумової діяльності: навч. посібн. / А. А. Сеймук, В. А. Хаджинов. – Дніпропетровськ : Журфонд, 2014. – 164 с.

Сергієнко Ю.П., Якименко О.В.

Національний університет державної податкової служби України

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ ПРАВООХОРОНЦЯ В КОНТЕКСТІ КОНТИНЕНТАЛЬНО-ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті визначено особливості формування професійних якостей правоохоронця в контексті континентально – європейської поліцейської діяльності. Встановлено, що для формування необхідного рівня і якості професійної підготовленості курсантів-правоохоронців є створення належних умов для функціонування цілеспрямованої системи фізичної підготовки протягом всього періоду навчання, та запозичення європейської моделі формування професійних навичок правоохоронця.

Ключові слова: формування, поліцейська діяльність, тренуваність.

Сергієнко Ю.П., Якименко О.В. «Формування професійних якостей правоохоронця в контексті континентально-європейської поліцейської діяльності». В статье определены особенности формирования профессиональных качеств милиционера в контексте континентально - европейской полицейской деятельности. Установлено, что для формирования необходимого уровня и качества профессиональной подготовленности курсантов-правоохранителей является создание надлежащих условий для функционирования целеустремленной системы физической подготовки в течение всего периода обучения, и заимствования европейской модели формирования профессиональных навыков правоохранителя.

Ключевые слова: формирование, полицейская деятельность, тренированность.

Sergienko Y.P., Yakimenko O.V. "Formation of professional qualities of law enforcement officers in the context of continental European policing". *The improvement of preparation of limbs of the law new generation needs search of the new fittings to for educational-educate to the process. In the context of forming of universal the system of the special physical preparation taking into account national and foreign experience examined as an effective factor of strengthening of general bodily condition of students and employees, constituent of base of perfection of the applied motive qualities. Developed and approved in the National University of government fiscal service of Ukraine method of teaching of educational discipline the "special physical preparation" is based on authentication of educational process subsequent increase of professional level with long-term preparation of limbs of the law. Certain terms of general educational process of students passing of service the employees of subsections namely: considerable physical and psychological loadings; absence of political possibility to adhere to the set mode of rest, feed and trainings; necessity of high-quality treatment of traumas and sharp diseases; permanent support of the proper level of "physical form"; it is determining in the necessity of search of adequate backlogs for support of capacity and vital functions. Law-enforcement-tax practice and also the conducted questioning of experts enabled to estimate the terms of professional activity of operative workers of tax militia, essence professionally meaningful qualities and descriptions which represent them professional activity.*

Key words: formation, policing, fitness.

Постановка проблеми та її значення. Приєднання України (2005 р.) до Болонського процесу визначило напрям й контур освітньої реформи, з основних завдань якої стало запровадження стандартів забезпечення якості вищої освіти. Для забезпечення розвитку суспільства якість освіти стає важливим чинником, який має задовольняти, *по-перше*, вимоги ринку праці, а *по-друге*, прагнення людини до самовдосконалення й саморозвитку. У створений Європейський реєстр забезпечення якості входження України (EQAR, Брюссель, Бельгія 2008р.), зробило її повноправним урядовим членом, що є важливим кроком у напрямі забезпечення європейського рівня якості вищої освіти. Забезпечення якісної вищої освіти загалом та формування спеціальних якостей особи, є одним з головних завдань сьогодення, оскільки вища школа визначає головну соціальну функцію підготовки людини як професіонала вищої кваліфікації, і як представника вищої і інтелектуальної думки суспільства. Реформа

освітнього процесу, яка здійснюється в останнє десятиріччя, передбачає виховання випускників вищих навчальних закладів здібним до самоосвіти й самовиховання не лише своє спеціальності, але і в тих сферах діяльності, які є життєво важливими. Так, проблема формування готовності курсантів до фізичного самовиховання є значущою як з позиції зміцнення і збереження здоров'я, так і з позиції майбутньої професійно-трудова діяльності. Освітні процеси фізичного виховання у ВНЗ повинні бути побудовані таким чином, щоб у майбутніх випускників розвивалися потреби, здібності й уміння у фізичному самовихованні, з метою власного фізичного вдосконалення. Готовність курсантів до фізичного самовиховання визначається за станом у них інтелектуального, психологічного і діяльнісного компонентів, стану і якості їхньої фізичної підготовленості.

Аналіз наукових досліджень і публікацій з проблеми якості освіти свідчить про те, що вона розглядається багатьма дослідниками і практиками як політична (О.Субето, О.Локшина), соціальна (І.Гавриленко), управлінська (Г. Куцев, М. Поташник, І. Родигіна) і педагогічна (В. Бойалов та Н. Сфремова). Цілеспрямований вплив на рухові якості неможливо здійснити без урахування сенситивних періодів їхнього розвитку (А.А. Гужаловський, 1968; Ю.М. Фурман; В.І. Лях; В.К. Бальсевич, 2000). Так, забезпечення якості вищої освіти розкрита у працях В. Андрущенко, К. Левківського, та ін., тестовий контроль знань студентів технічних ВНЗ розглядали М. Берещук, І.Дмитрієв, кредитно-модульна система навчання висвітлена В.Сидоренком, Н. Тверезовським. Загальновідомо, що від якісної професійно-фізичної підготовленості правоохоронця залежить успішність виконання завдань, які покладаються на них. Вивченню цих актуальних положень були присвячені дослідження: С.М. Безпалого (2012), Г.М. Будагянца (2009), С.Є. Бутова (2010), А.С. Васильєва (2010), О.В. Журавля (2011), І.П. Закорка (2012), О.В. Запорожанова (2010), А.О. Колоколова (2004), Ю.А. Компанійця (2012), І.В. Янка (2011) та інших.

Психологічна характеристика діяльності працівника податкової міліції висвітлена у роботі Плотко О.В. Професіографічним описом діяльності оперуповноважених підрозділів внутрішніх справ займають такі науковці, як Д.О.Александров, М.І. Ануфрієв, В.І.Барка, Ю.Б.Ірхін, Л.І. Казміренко, Г.О.Юхновець та інші. Водночас професія правоохоронця взагалі і професія оперативного працівника податкової міліції зокрема, залишаються дещо поза увагою. Для досягнення мети ми використовували наступні методи дослідження: аналіз нормативно-правових документів, літературних джерел і архівних матеріалів, опитування керівників та практичних працівників-правоохоронців, найбільш кваліфікованих викладачів, інструкторів-методистів, інспекторів зі службової підготовки, ураховували власний досвід, а також організували й здійснювали педагогічне спостереження за організацією навчального процесу та оперативно-службової діяльності.

Зв'язок роботи із важливими науковими та практичними завданнями. Стаття виконана в руслі дослідження по науковій темі кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки та перепідготовки працівників факультету податкової міліції Національного університету державної податкової служби України. Тема «Формування спеціальних професійних якостей працівників правоохоронних органів»

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема формування спеціальних професійних якостей правоохоронця в контексті континентально-європейської моделі поліцейської діяльності на кафедрі спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки факультету податкової міліції Національного університету державної податкової служби України свідчить, що якісний відбір кандидатів на вступ на навчання лежить в основі підготовки кваліфікованих спеціалістів. Виконання цього завдання вимагає в собі професійне інформування абітурієнтів, їх професійне консультування, професійний добір і відбір, професійну адаптацію. Одним з дієвих чинників формування необхідного рівня і якості професійної підготовленості курсантів-правоохоронців є створення належних умов для функціонування цілеспрямованої системи фізичної підготовки протягом всього періоду навчання. Така система сприяє успішному формуванню у майбутніх правоохоронців високого рівня професійних, морально-вольових і фізичних якостей, що в кінцевому результаті дає можливість суттєво підвищити ефективність виконання оперативно-службових завдань. Як свідчить правоохоронна практика, останнім часом почастишали випадки активних силових протистоянь працівниками правоохоронцями з боку злочинних елементів, що потребує вдосконалення існуючих і пошуку нових шляхів підвищення рівня і якості професійної, в першу чергу фізичної, підготовленості співробітників. Так, недостатній рівень фізичної підготовленості курсантів, часом, суттєво відображається на загальному стані їх здоров'я, та відповідно, на працездатності і спрямованості ефективно виконувати службові обов'язки. Типовими «професійними» змінами у стані здоров'я правоохоронців є порушення з боку серцево-судинної системи, нервової системи, опорно-рухового апарату, органів травлення та дихання. Професійно-прикладна фізична підготовка (далі – ППФП), як один із напрямків системи фізичного виховання покликана формувати певні знання, рухові якості, вміння і навички, які слугують для об'єктивної готовності курсантів навчальних закладів МВС України для ефективного виконання ними службових обов'язків в якості співробітників органів внутрішніх справ.

Результати досліджень. Формування професійних якостей правоохоронця в контексті континентально-європейської поліцейської діяльності свідчить про те, що зміст, характер, умови професійної діяльності співробітників поліції, більш тісно пов'язані з фізичними можливостями людини та її безпекою, що в більшості випадків істотно відрізняються від інших професій. Аналіз результатів оперативно-службової діяльності і надзвичайних випадків пов'язанні із загибеллю та пораненням співробітників міліції, свідчать про те, що ППФП особового складу органів внутрішніх справ не в повній мірі відповідають висунутим вимогам. На жаль більшість співробітників поліції не готові ефективно застосовувати фізичну силу в цілях припинення протиправних дій, часом невміло діють в екстремальних ситуаціях, виявляються нездатними протистояти злочинцям та вступати з ними в силовий контакт. Діяльність співробітників поліції в ситуаціях насильницького припинення злочину та правопорушень пред'являють високі вимоги до його спеціальної працездатності. В процесі пошуку, переслідування, силового затримання правопорушників, поліцейському необхідно виконати своєчасні і точні складено-координаційні рухи в непередбачуваних та екстремальних умовах. Дослідження службової діяльності співробітників поліції довело необхідність підвищених вимог до рівня розвитку рухових, в тому числі координаційних здібностей, вмінь та навичок. Тому високий рівень координації рухів – важливий фактор, який сприяє успішному виконанню співробітником покладених на нього завдань оперативно-службової і службово-бойової діяльності, що доводить необхідність підвищених вимог до рівня розвитку рухових, в тому числі координаційних здібностей, вмінь і навичок.

Тлумачний словник оперативних термінів (1993) трактує ППФП як направлене дослідження засобів фізичної культури з метою формування бойових вмінь і навиків, які сприяють освоєнню професії, та розвитку професійних важливих потреб (в тому числі для військового формування). Відомий теоретик у сфері фізичного виховання і спорту (Л.П. Матвеев, 1991) під ППФП розуміє процес навчання, який збагачує індивідуальний фонд професійно корисних рухових умінь і навиків, виховання фізичних і безпосередньо пов'язаних з ним здібностей, від цього прямо чи опосередковано залежить професійна дієздатність [1]. Застосування засобів фізичної культури і спорту для професійної підготовки засноване на явищі переносу тренуваності [2]. Явище переносу тренуваності розповсюджується, як на опорно-рухові якості, так і на рухові вміння і навиків. Однак природа цього явища для рухових якостей і рухових навиків різна. В першому випадку більше значення мають утворення умовно-рефлекторних зв'язків в центральній нервовій системі. Для виховання фізичних якостей переважне значення мають морфофункціональні і біохімічні зміни в органах і тканинах [3,4]. Професійна працездатність співробітників поліції в більшій мірі залежить від рівня сформованості психофізіологічних якостей, спеціальних якостей, але не слід забувати і про рівень розвитку певних здібностей, які необхідні для певної професії. Розглядаючи безпосередньо психофізіологічні передумови навчання і підготовки поліції до службової діяльності, слід зазначити, що цілеспрямоване професійне формування людини передбачає в процесі професійного навчання, активізацію якостей до певної визначеної діяльності, але раніше спланованої моделі, яка складена на основі вивчення особливостей професії, врахування характеру і мети службової діяльності та індивідуальні особливості кожної людини.

На нашу думку одним з напрямків вирішення цих завдань є: ціленаправлене здійснення процесу вдосконалення спеціальних координаційних якостей у відповідності до визначеної рухової діяльності курсантів; виявлення та наукове обґрунтування комплексу тестів, які відображають основні сторони координаційної підготовленості курсантів; виявлення найбільш ефективних засобів і методів вдосконалення координаційних якостей курсантів і їх оптимального поєднання з іншими видами підготовки (фізичною, техніко-тактичною). Діяльність працівника оперативного підрозділу часто проходить в екстремальних умовах і пов'язана з високою емоційною напругою. Робота в оперативному підрозділі потребує від людини великої сміливості, винахідливості, гарної зорової пам'яті, високого рівня організованості, наполегливості та емоційної стійкості, уміння швидко та холонокровно приймати рішення. Діяльність оперуповноваженого податкової міліції регулюється законами, у рамках яких він діє. Тому працівник оперативного підрозділу повинен добре знати чинне законодавство, мати підвищене почуття відповідальності за наслідки прийнятого рішення та здійснення дій (наприклад, під час затримання, обшуку або при арешті). Виконання оперуповноваженим податкової міліції своїх функціональних обов'язків вимагає наявності таких індивідуально-психологічних якостей, властивостей та умінь: спроможність вирішувати професійні завдання у ситуаціях, пов'язаних із високим ступенем ризику та підвищеною небезпекою для життя та здоров'я; психологічна та фізична готовність до зустрічі з протидією злочинним елементам; високий рівень відповідальності за власні дії (відсутність права на помилки); здатність до інтенсивної міжособистісної комунікації з кримінально-орієнтовними та асоціальними особами; висока психофізіологічна витривалість, пов'язана з відсутністю фіксованого робочого часу (середня тривалість робочого дня складає 10-12 годин, нерідко робота без вихідного, робота в нічний час після інтенсивного робочого дня); спроможність витримувати довготривалі емоційні напруження, стану тривоги, почуття страху, несвідомості, неможливості поділитися власними сумнівами з близькими; постійна інтелектуальна активність (аналіз інформації, що безперервно змінюється, утримання в пам'яті великої кількості цифр, фактів, прийняття рішення в умовах дефіциту часу); спроможність до рольового перевтілення, уміння видавати себе за інших людей, розігрувати ролі різноманітних соціальних та професійних типів; кмітливість, уміння швидко і зрозуміло пояснити критичну ситуацію іншому, приховуючи при цьому дійсні наміри; високий рівень самостійності, сміливості, персональної активності та схильності до розумного ризику [7, с.305-306]. Таким чином, професійна працездатність співробітників правоохоронних органів та формування їх професійних якостей в контексті континентально-європейської моделі поліцейської діяльності в більшій мірі залежить не лише від ступеня сформованості психофізіологічних, спеціальних і соціальних якостей, але й від рівня розвитку провідних, для даної професії, якостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Матвеев Л.П. Теория и методика физической культуры. – М.: Физкультура и спорт, 1991. – 543 с.
2. Ильинич В.И. Профессионально-прикладная физическая подготовка студентов вузов.–М.:Высшая школа,1978. – 161 с.
5. Ануфриев М.И. Професіографічна характеристика основних видів діяльності в органах внутрішніх справ України (кваліфікація характеристики професій, професіограма основних спеціальностей): Довідковий посібник / [М.І.Ануфриєв, Ю.Б.Ірхін та ін.].К.: МВС України; КІВС, 2003. – 80 с.
6. Бодров В.А. Психология профессиональной пригодности: [учебное пособие для вузов]/В.А.Бодров. – М.:ПЕРСЭ, 2006. – 511 с.
7. Корсун С.И. Професіографічний опис діяльності оперуповноваженого податкової міліції / Проблеми сучасної психології. – 2010. – випуск 7. – С. 299-309.
8. Закон України « Про Національну поліцію», Положення про патрульну службу МВС, Положення про Національну поліцію: чинне законодавство станом на 10 листопада 2015р.: (офіц.текст). – К.: Паливода А.В., 2015
9. Fernandez – Castro J.Chamarro A., The perception of accidents in mountain sports: A study based on the experiences of victims // Accident Analysis & Prevention. January 2009/ - Volume 41. – Jssuej. – P. 196-202.
10. Junt N. Medical tourism: assessing the evidence on treatment abroad.Naturiatrics /N / Junt,R, 2010.– May. – VOC. - P. 26-33
11. Qallwey W.T. The Junner Oame of Work / W.T.Qallwey. – New York: Random House, 2001. – 256 p.
12. Whitmore J. Coaching for Performance: Orowing People, Perfomance and Purpose / J.Whitmore. – Boston: Nicolay Brealey, 2002. – 180 p.
13. Wrycza P. Awareness: Awakening to the Roots of Learning and Perception / P. Wryecla. – London: Oatewdy Books, 1997. – 217 p.